

Nr 153.

Av herr **Persson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. (krigsfamiljebidragsförordning).

I proposition nr 93 föreslås att de i densamma till familjernas uppehälle avsedda familjebidragen till värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. skola utgå med vissa maximibelopp, graderade efter tvenne s. k. dyrortsgrupper.

De högsta belopp, som för tryggande av familjens uppehälle skola utbetalas, äro avsedda utgå efter följande till grunderna för ortsdifferentieringen av folkpensionerna anslutande tariff:

1	2	3	4
Ortsgrupp	För hustru eller, där bidrag ej utgår för hustru, annan familjemedlem, som förestår den värnpliktiges hem	För annan familjemedlem <i>över</i> 16 år än som avses i kol. 2	För annan familjemedlem <i>under</i> 16 år än som avses i kol. 2
	kronor	kronor	kronor
I	1: 75	1: —	0: 70
II	2: —	1: 25	0: 80
III	2: 25	1: 50	0: 90

Det uppgjorda förslaget bygger på av sociala försvarsberedskapskommittén avgivet betänkande. Inom denna kommitté voro meningarna, såsom av betänkandet klart framgår, mycket delade. I pressen har även uppgivits, att landsbygdsintressenas företrädare i kommittén principiellt varit motståndare till hela dyrortsgrupperingssystemet.

Ett alldeles särskilt skäl för att dyrortsgrupperingen av familjebidrag icke bör förekomma är att vid sidan därav särskilda till hyreskostnaderna anknytande hyresbidrag föreslagits.

Ett ofta anfört argument för samtliga ortsgupperingssystem som tillämpas har varit just de olika hyreskostnaderna. Denna synpunkt har även framhävts utan tillräcklig hänsyn till olikheten i bostadsbeståndets kvalitet. Differenserna i fråga om hyreskostnaderna utgöra dock kanske det viktigaste argumentet för dyrortsgrupperingen, och detta bortfaller genom dess utjämnande medelst hyresbidragen.

Sociala försvarsberedskapskommittén säger även därom, att »genom hyresbidragen kunna rådande åtskillnader i levnadskostnader väsentligen utjämnas».

Därav synes logiskt framgå att kommitterade, i den mån de icke funnit motiven för en ortsgruppering av bidragen för familjernas uppehälle helt kunna bortfalla, i varje fall skulle ha motsatt sig varje *väsentlig* olikhet.

Man framhåller i stället att en reell sakprövning från kommitterades sida »icke kunnat vara kommitténs uppgift» och reducerar sålunda värdet av vad som föreslagits. Som motiv härför anföres ytterligare att man »i fråga om dyrortsgraderingen ej ansett sig kunna göra annat än stanna för att vid normerandet av familjepeningen följa samma princip, som statsmakterna vid annan sociallagstiftning och vid löneregleringar under senare år tillämpat, d. v. s. att även införa en viss ortsdifferentiering av familjepeningen».

Å andra sidan har inom kommittén motståndet mot hela ortsgruppsdifferentieringen såsom berörts kommit till klara uttryck. I dess betänkande säges sålunda:

»Vid kommitténs överläggningar har på grund härav ifrågasatts, huruvida förekomsten av särskilda hyresbidrag vore tillfyllest för att *onödiggöra en lokal differentiering av familjepeningen*. Särskilt med tanke på den under senare år pågående utjämningen av livsmedelskostnaderna mellan land och stad har det sålunda varit under övervägande att för hela landet enhetligt fixera de högsta belopp, varmed familjepeningen skulle utgå; likaledes har det anförts, att differenserna i levnadskostnaderna mellan stad och land avspeglade en differens i levnadsstandard, vilken sociallagstiftningen ej borde i sin mån medverka till att konservera.»

Även socialstyrelsen vänder sig mot förslaget om dyrortsgradering vid sidan av särskilda hyresbidrag samt anför därom:

»De variationer i levnadskostnaderna, som kvarstå efter hyrespostens borttagande, äro betydligt svagare än de totala levnadskostnadernas olikheter. — — — Med den reducerade angelägenhetsgrad, som tillkommer frågan när hyreskostnaden bestrides i särskild ordning, synes det riktigast att i valet mellan en felaktig dyrortsgruppering och ingen dyrortsgruppering alls välja det senare alternativet.»

Socialstyrelsen föreslår även, att maximibeloppen per dag bestämmas till 2 kronor för hustru eller husföreståndarinna, 1 krona 50 öre för annan familjemedlem över 16 år och 1 krona för barn.

Den av departementschefen framförda argumentationen för ett dyrortsgrupperingssystem förefaller icke övertygande. Han medger att den föreslagna grupperingen är felaktig, men ifrågasätter om man måste avstå från »de fördelar, som en dyrortsgruppering erbjuder». Trots att förslaget avser en behovsprövning i de enskilda fallen anser han sig likväl »böra räkna med en tendens att vid total medellöshet bestämma familjepeningen till maximibeloppet. En dyrortsgruppering är därför av mycket stor betydelse ur statsfinansiell synpunkt. Ur rättvisesynpunkt förklarar han sig även trots socialstyrelsens på sakkunnig utredning grundade avvikande mening »ha anledning räkna med att folkpensioneringens dyr-

ortsgruppering i flertalet fall giver ett riktigt uttryck för differenserna i levnadskostnader, även om man bortser från hyran».

Mot det gällande dyrortssystemet har en sakligt stark och berättigad kritik framförts. Landsbygdens folk torde allmänt vara av uppfattningen att det innebär ett orättvist gynnande av de s. k. högre dyrorternas innevånare i förhållande till dem, som tillhöra de lägre, att de förra utöver de fördelar, som gynnsammare och mera åtrådda levnadsvillkor innebära, skulle beredas ytterligare förmåner.

Den summariska avklippningen av behovsprövningen genom den föreslagna klassificeringen, som departementschefen av statsfinansiella skäl synes avse, måste komma att särskilt hårt drabba innevånarna i de fattigare trakterna. Det förefaller icke som om de statsfinansiella fördelarna härav skulle motväga den sociala olägenheten.

Att ytterligare utvidga det omstridda ortsgruppssystemet till att omfatta en ny kategori av social statlig verksamhet synes icke heller rimligt, då genom den ekonomiska utvecklingen olikheterna mer och mer torde komma att utjämnas.

Under hänvisande till anförda synpunkter föreslås,

att de föreslagna maximibeloppen av familjebidrag för uppehälle åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. måtte utgå efter enhetliga grunder, förslagsvis med av socialstyrelsen ifrågasatta belopp.

Stockholm den 13 mars 1940.

Ivar Persson.

Axel Löfvander.

Joh. Friggerdker.

K. I. Sköldén.

John Gustavson
i Guntorp.

Allan Holstenson.

B. A. Nilsson.

Gunnar Bodin.